

Márshó Generális. Ez, mindjárt olly vélekedését nyilatkoztatta *Szuhai Úr*hoz, hogy kétség kívül a' Fegyvernyugvás' idejének hosszabbítása eránt ment légyen által *Májorunk* hozzájok. *Szuhai Úr* azt felelte, hogy a' Levél, mellyet által-adott: fel fogná az ő küldtetésének valóságos tzellyát fedezni. Ekkor ki-nyitotta Gen. *Márshó* a' Levelet, 's álmélkodással telt el annak olvasásánn; álmélkodását pedig kemény mérgelődés váltotta fel. Vétkül tulajdonította mind a' két Fél' Igazgatóinak, hogy meg nem akarnak eggyezni a' Békesség' feltételeinn: melly szavaira ki vont zsebjéből *Szuhai Úr* némelly nyomtatott papirossakat, 's kérte *Márshó* Generálist, hogy olvasná el azokat, 's gyözné meg magát belőlök, hogy a' Tsászári Felség, és az Angliai Udvar, illendőképven el-követtek mindent, a' mit erányosnak láttak a' közönséges Békességnek meg szerzésére. — „Képzelheti Generális Uram! — monda továbbá *Szuhai Úr* — hogy ha a' Ts. K. és a' Nagy-Britanniai Felségek' ezen nyilatkoztatásának nem vólt a' Fr. Direktóriumra nézve foganatja: mi módon lehetett vólna már most, midőn az *Olasz-Ország* szerentsénél fogva, ellene állhatatlannak tartja a' maga erejét. Kéntelenek vagyunk tehát fegyverrel nyitni annak megnyerésére útat; a' mit szép szerént hijjában kerestünk. — Nem tsak *Márshó*, hanem

a' véle együtt jelen volt más Tisztek is béketelenkedtek: 's némellyek közzülök még azt is kiáltották: hogy meg-tsalta Öket a' Direktórium. — Fr. Vezér *Márszó*, egy Kapitányt küldött által *Kray* Generálisunkhoz; *Szuhay* Májor helyett tsérébe. — Máj. 31-dikénn estvéli hat óra-
kor telt el a' Fegyvernyugvás' ideje.

Károly Fő-Hertzeg' fő-quártéllya, Május' 28-dikánn, által-izállítódott *Meissenheim*ből *Baumholden*be, mellyhez tsak két óránnyira esik *Birkenfeld*. Az Elölvígyázói Fő-Hertzeg *Károly*' Seregének nintsenek messzebb 6 óránnyi járó földnél, *Trier* (*Treviri* vagy *Trevirum*) Városától.

Gróf *Wurmser*' fő-quártéllya, *Lautern*ben volt Máj. 27-dikén.

Jourdan Fr. Fővezér, Máj. 24-dikénn ebéd alatt kapta a' Fegyvernyugvásnak fel-mondásáról való Híradást, a' fő-quártélyában, *Kolónia* (*Köln*) Városábann. Igen nagy tsendességgel vette a' Jelentést, mivel már 48 órával elébb meg-tudta vala Ő azt a' Spionnyai által.

Basíleából Máj. 26-dikánn: — „A' fő Béjárásai ezen Kántonnak, meg-vagynak rakva *Bernai*; *Tigurumi* (*Zürichi*); és *Basíleai* Katonákkal.“

Brüsszelből Máj. 22-dikénn: — „*Ausztriai-Belgyiom*' Lakosainak leg-több része az, melly, a' Frantziák' *Olasz-Országai*

A a a 2

győzedelmeiknek hallására, fzembetünöképpenn el szomorodott. “

A' Ts. K. Udvarnál *Nápolyi* Követséget viselő Márkéz *Gallo*, el-útazott *Béts*-ből a' múltt Szombaton reggel *Basle*ába. (*Genu*ából írják, hogy oda érkezett a' *Nápolyi* Udvar' részéről Hertzeg *Belmonte*, és bezzéllgetett vólt is már akkor a' Fr. Közönséges-Társaság' *Genuai* Követjével (*Fai-poult* Polgárral.)

*Olasz-Ország*ból. —

A' *Pármai* Hertzeg minden ezüst portékáit a' Pénzverő-házba küldötte: hogy annál könnyebben elég tétethessék a' *Frantziák*' kívánságának. Követte a' Hertzeg' példáját a' Püspök is. — *Placentzia* (*Piacenza*) *Város*ába nyóltz ezer *Frantziák* szállottak bé Máj. 12-dik napján.

A' *Modenai* Kormányzék' Küldöttje Gróf *di S. Romano*, Máj. 13-dikán érkezett vissza a' *Frantzia* Fővezértől *Modena* *Város*ába, 's jelentette: hogy Ő meg kötötte a' Fegyvernyugvást, és arra is reá beszélllette a' *Frantzia* Fővezért 's a' Fő Kommisszáriust, hogy ne kívánnyanak egy millió lívernyi eleséget szállíttatni a' *Modenaiak* által a' *Frantzia* *Sereg*' számára: meg-ígérte ellenben, hogy hat millió líver tíz nap alatt befog fizetödni kész-pénzzül a' *Fr. Sereg*' *Kasszájába*; és hogy a' *Hertzegi* *Képes-palotában* lévő leg-szebb *Ké-*

pek közzül tizenöt darab, a' *Párisi Múzeum*ba fog küldödni.

(Az efféle Képek' meg-választásához értő Személyeknek Párisból Lombárdiába való küldése eránt másodszor kérte vólt már meg Buonaparte a Direktóriumot, 9-dik Májusi Levelében, mellyben ígérte, hogy rövid időnn meg-fogja indíttatni Placentziából Páris felé, Néhai Corregiónak leg-szebb festéseit, azok között nevezetesen Sz. Hieronimus Képét)

A' *Toskánai Nagy-Hertzeg*, olly parantsolatot tétetett közönségessé Május' 14-dikén *Livornóban*, hogy ezen Városból haladék nélkül el-távozzanak tíz mérttföldnyi messzeségre minden Fr. Kiköltöztek.

A' *Római Udvarnál Spanyol Követséget* viselő Ns *Azara*, *Florentzia* Városánn utazott által Máj. 20-dikánn a' Fr. Sereghez, olly tzállal, a' mint folyt a' híre, hogy neutrálítást munkálódjon az Egyházi Birodalomra nézve.

A' *Korfszikai Ánglus Vice-Király*, olly erővel támadtatta meg — a' mint írják — az oda való Pártosokat *Ajacciói* sánttzaikban, hogy hosszas viaskodás után, legnagyobb részek el hűllott, 's fogságba is sokan estek közzülök.

(A' *Szárdíniai Udvar' Követeivel Reuel Gróffal*, és *Touso Úrral*, minekutánna meg-kötötte vólna a' Békességet *Párisban*, a' *Külső-dolgokra-ügyelő Fr. Minister*; által adta ezen Kötést a' Direktóriumnak; a' Direktórium pedig, által-küldötte 15-dik Májusbann a' Törvényhozó Nemzeti-gyűlés' Iffjabbik Tanáttsának, melly is el-küld-

yénn a' maga palotájából minden Hallgatókat, 's bé-záratván annak még a' kertjét is, vizgálni kezdette a' Békesség-kötést. Minekutánna 3 fertály óra telt volna el a' vizgálásban, akkor ki-nyitódott a' kert: mellybe a' kik bé-mentek, ki-halották oda a' Gyülés' lármáját, és az Elöl-ülönök tsillapító tsengetéseit. Semmit se' végzett a' Gyülés; hanem el-halasztotta a' tanátskozást Máj. 17-dikére, a' midőn egy Kommissziót nevezett ki, melly különösen hánnya vesse meg az említett Békesség-kötést, 's terjessze eleibe az eránt való ítéletét a' Gyülésnek. Tselekedte is ezt más nap a' Kommisszió, *Sieyes* Tagja által; kinek előadása után is támadtak vólt ugyan még némelly vetélkedések: de végre, helybe hagyta 's meg-erössítette a' Gyülés, azon feltételeket, mellyek alatt akarja, hogy legyen Békesség, a' *Frantzia* Közönséges-Társaság, és a' *Szárdíniai* Király között.)

Májlánd (Mediolánum) Városától hat-százezer lívert, és százezer font. finom selymet kívántak a' *Frantziák*.

Erigyes - Belgyiomból. —

Ezen Respublika, a' szárazonn lévő egéssz fegyveres erejének Fő-kormányozójává választotta *Frantzia* Generális *Börnonviljt*, a' ki mind a' külső bátorságra nézve, szemesen teszi a' szükséges Intézete-

ket; mind pedig belől is igyekezik eleit venni az afféle rendeletlenségnek, melyet, Máj. 10-dik napján 's éjtszakáján követtek el, elébb 150, az után 400 Polgár-ágyúsok *Ámsterdámban*, kényszerítvénn a' Magistrátust, hogy az ő akaratjokhoz alkalmaztassa a' magáét.

Frantzia - Országból. —

A' leg-újabb Összeesküvésnek Fejei között, *Baboeuf* vonatattott először rá-mára: Erre a' Kérdésre: Tzéllyok vólt e' az Összeesküdtteknek valósággal, ki vetni fundamentomából a' mostani Igazgatás' formáját; 's le-öldösni, az 1795 dik Konstitúció szerént való Tiszteket? azt felelte minden tétovázás nélkül: „Igen is. — *Baboeuf*, *S. Quintin* Városában született, mintegy harmintnégy esztendő; közép-szerü-nagyságú, kartsú-termetü, sárga halovány hofzas és himlő-helyes ábrázatú, de éles és bátor tekintetü. Tsinosan szokott vólt mindenkor öltözködni. Temérdek papiros-pénzt találtak a' szállásánn: de kész-pénzt is sokat. Leg-alább a' *Párisi Hír*, 28 millió líverre határozta annak summáját, Máj. 16-dikánn. — Fog-ságából, írt a' Direktóriumhoz, egy vakmerő és dölyfös Levelet, mellynek kezdő szavai ezek vóltak: Illetlen dolognak tartanátok e' Polgár Direktorok, hogy velem mint Hatalmasság Hatalmassággal úgy

traktályságok? Láttátok most, melly szélesen ki-terjedő bizodalomnak vagyok én középpontja: láttátok, hogy az én részemen lévő Felekezeti, fel ér a' ti részeten lévővel: láttátok, melly temérdek el-ágazásai légyenek annak. Egésszen meg-vagyok felölle győzöttetve, hogy ezen tapasztalás meg-erőszettetett benneteket. "

Tóditotta *Baboeuf*nek ezen állítását, az itt következő Levél is, melly, sok *Párisi Újságírókhoz* el-küldözgetődött;

„ Nem fundamentom nélkül mondta *Baboeuf*, hogy az ő ügyének vagynak Baráti. Harmintz ézernél többen vagyunk *Párisban*, a' kik összeesküdtünk, hogy az 1795-dik esztendőbeli Konstitútzio fzerént való Bitolót a' Nép' hatalmának meg nem hagyjuk életben: és ezek a' 30 ezer Tiranus ölö, mindnyájan Mesteremberek, 's felvagnak fegyverkezve, és meg-esküdtek, hogy óltalmazni fogják *Baböföt*, és az ő Tudományá' Hirdetöit Mindenek ellen. Minekokáért bé-teheti ezt Kegyelmed az Újságába, 's értessekre adhatja, az 1795-dik esztendőbeli Konstitútzio követő 8 százezer emberek' Igazgatóinak, hogy Azok, kik meg-esküdtek, a' Szabadságnak, Egyenlőségnek, és Közjónak óltalmazására: nem híjjába esküsznek. — Ellyen az 1793-dik esztendőbeli Konstitútzio! melly, valóságos konstitutzionális, fundamentomos, és tíz millió szabad Emberek által meg-erős-

síttetett Törvényre a' Fr. Közönséges-Társaságnak. — Halál a' Tirannusoknak!

(Ezen Hirdetménynek, Prévot név volt alája írva.)

Hogy a' *Rajnai* és *Móseli* Sereghez, sok tsábító-írárok mentek légyen mind *Babocuf*tól magától; mind az ő Tzimborásaitól is: panaszosan írt ez éránt *Ramel* Generáladjutáns, a' Törvényhozó Nemzeti-gyűlés' Öregebbik Tanátsának *Lacué* nevű Tagjához, Máj. 2-dik napján, melly Levél ki is nyomtattatott némelly *Párisi* Újságokban.

Ezen Összeesküvésért, már 16-dik Májusban fogva ült Társsak között, kilentzen olyan Személyek neveztetnek meg, kik a' néhai Revoluzionális Kommisszióknak Tagjai voltak; heten pedig olyanok, kik résszerént Generálisi, résszerént más Tiszti fővel katonáskodtak volt: de mint gyanúsok, a' szolgálatból el-botsáttattak.

Drouet, kinek az Összeesküvésbe lett elegyedését sokann fájlallyák, a' maga szállásán fogattatott el, midőn éppen fölöstökömölt volna egynehány Barátival. Negyvennél több próba-írárok vagynak el-lene: minekokáért a' Törvényhozó Nemzeti-gyűlésnek Ifjabbik Tanátsa, mellynek Tagja volt *Drouet*, hét Tagokat választott ki önnön kebeléből, a' kik megvisgálván a' *Drouet*' ügyét, adják rólla magok vélekedését. Ezen Tagoknak ne-

veik: *Camus* (a' ki együtt vólt *Ausztria* fogságban *Drouettel*), *Berlier*, *Bezard*, *Daunou*, *Doulcet*, *Soulinac*, *Treihard*.

Bét s.

Magyar Királyi Helytartó *Jósef* Fő-Hertzeg, fel-érkezett már ide *Budáról* a' napokbann, a' mint szándékozott vólt.

A' Státus Kasszájának gondját már sok eztenektől fogva nagy buzgósággal viselt, és már 70 's 80 eztenő között lévő *Báró Bolza* Udvari Tanácsos Urat nyugodalomra bocsátotta Ő Felsege egész fizetéssel, 's Excellenciás titulussal, fenn-tartván magának, hogy a' Státus-Kasszájáról tartandó tanácskozások' alkalmatosságával, ezentúl is meg-fogja kérdeztetni a' *Báró* Urat, kinek előbbeni rendes hivatalát, *Udvari* Tanácsos *Mitis* fogja vinni ezentúl.

Minthogy a' jól ki nem szaradtt újj házakbéli lakás, sok betegségeket okozott: ez okon olly parantsolatot adott ki Máj. 15-dikénn Ő Felsege, hogy akárki épített házat ezentúl vagy a' belő Városban, vagy a' külső Városokban; addig abba Lakó nem mehet: míg jelentés nem tevődik az *Alsó-Ausztriai* Kormányfzéknek, melly, a' belső Városban, a' Város Doktorá; a' külső Városokban pedig, a' Kerületbéli Orvosok mellé rendelendő Deputátussai által meg-fogja vizgáltatni az újj épületet, ha

alkalmatos e' már az a' benne való lakásra, vagy nem?

A' jószívűség 's egymás segítség men-
nél szükségesebb az Emberek között; an-
nál örömebb közöllyük annak egy jeles
példáját. Vagyon itt *Bétsben* egy Hintó-
készítő, *Sulz* nevezetű Polgár, kit Néhai
Minister Hg *Kaunitz* szült fel. Ehez hozzá
megy nem régiben, az ide való Évang. Ek-
klésiánál Első-Prédikátorságot 's egyszers-
mind Superintendensséget viseltt *Fock Úr*,
's jelenti, hogy négy Személlyre való hin-
tóra volna nékie szüksége, mellyen *Kiel-*
be utazhasson a' hová Prédikátornak hív-
tatott. Hatszáz forintért — *úgymond* —
kaphatna egyet: minekokáért kérte *Sulz*
Urat, a' hintó' meg-nézegetésére, ha arra
való e' az, hogy minekutánna el-ér rajta
Kielbe: ott ismét el-adhatja. A' jó-szívű
Sulz, hallván kedves Prédikátorja' szán-
dékát, azt mondja néki: T. Úram! ha kü-
lönben is el-adná *Kielben* a' vejendő hin-
tó: adok én jót, mellyért egy krajtzárt se'
kívánok; hanem mennyen el rajta, 's oda
érvénn *Kielbe*, adja el a' hogy adhatja, és
a' mit kap érette küldje el nékem, én meg-
elégszem vele. Nagy érzékenységgel és szí-
ves közönettel el-fogadta ezen ritka ajánlást
Fock Úr. — Nem vala elég a' *Sulz* nemes
jívűségének ezt tselekedni: hanem minek-
utánna meg-fontolta volna magában, hogy

még jobban esne az ő jótéteménnyre *Smith* Úrnak, a' ki *Bétsi* második *Prédikátor*-ságból *Bayreuth*ba hívattatott vissza *Prédikátor*ságra, 's egyfzersmind *Superinten-*densségre: meg-izente néki, hogy kész néki is, szintén olly feltételek alatt adni egy hintót, mint *Fock* Úrnak. — Így útaztatja egy *Keresztyén Polgár* a' maga *Apo-*stolait.

Magyar Ország.

A Békés Vármegyei Utazó tapasztalásainak folytatása.

Doboznál és a' *Megyeri* puszttánn, látam, hogy a' *Gyulai* *Dominium*nak *Érde-*mes *Préfektusa* *Vida* *Imre* Úr, méjj árkokkal kezdette körül vétetni az erdőket, és a' mi kívül esik az árkokon, azt, tűzi fának le-vágatja 's el-adatja. Nyér ezen hasznos *Intézet* által a' *Szegénység*; mivel télen és tavaszonn által, eszközt talál az említett árkok' ásásábann élélme' keresésére: de nyér a' *Maradék* is, mert ekképpen nem fog *szükséget* és nagy *drágaságot* látni fa' dolgából. — A' midőn még én erre a' földre szakadtam: öt 's hat összekötött *szál-fákból* álló *Lápot* meg-vehetem öt 's hat *márjasonn* is: de most az ollyan *Lápot*, akármilyen *szál-fákból* állyon is, el megy 4, 5, 's 6 *forinton*; ha pedig jobb nemű *szál-fákból* áll: úgy, 7, 8, 9, 's

10 forinton is. Ha tehát az erdők nem kémélltetnének, 's újjak nem plántálódniának: midőn azonban az Emberek' száma nevededik: könnyen lehet képzelni: mi-tsoda drágaság, és szükség fogna következni ebből a' gondatlanságból; egy olly szükséges elzközére nézve az emberi élet' jó móddal való fenn-tartásának, mint a' minémű a' fa. "

Pusztá-Födemesből Máj. 20-dikánn: —
 „*Posony* Vármegyénkben fekvő *Felső-Sze-li* nevezetű Helység' határán, annyira elszaporodtak vala az Ürgék, hogy már tavaly is, némelly kukoritzával bé-vetett földeken, éppen semmi sem termett miatok, mivel mind fel-keresték az el-vetett magot, 's meg-emésztették. Hogy hasonló több több károk ne történnyenek, fogta magát, az említett Helység' földes Urának *M. Galántai Eszterházy Ferentz Gróf* Úrnak gazdaságát különös szorgalmatossággal igazgató, 's a' Közjónak munkálásában fáradhatatlan igyekezetű *T. Benyóvszky* György Úr, meg-parantsolta azonn Helység' lakosinak, hogy kiki közzülök, 80 ürge-farkat küldjön hozzája, és a' ki nem küld: tartozik minden ürge-farkért egy egy gáras bírság-pénzt fizetni. Ezen bölts és követést érdemlő rendelésnek olly fogamatja lett, hogy egynehány napoknak el-folyása alatt, 4 ezerig való ürge-farkkal

kedveskedtek a' Lakosok Praefectus Uroknak, 's határjokat szépen meg-mentették a' négy lábú ellenségtől, melly miatt, vezedelemben forgott volna mind kukoritzájok mind gabonájok. “

Néhai *Puffendorff* Sámuel' ditséretére, akár deák, akár frantzia nyelvenn tettik valakinek Orátziót készíteni, és azt, a' jövő 1797-dik esztendőnek 20-dik Januáriussa előtt, az Inscriptziókra, Széptudományokra, Históriára, és Régiségekre ügyelő Királyi Akadémiának el-küldeni: ha az Orátziója, leg-jobbnak fog találatni ezen Akadémia által: 26 arany leffz, a' ditsösségen kívül, fáradsága' jutalma.

A' Pénz' eredetéről.

Minekutánna az Emberi - Társaságok' Tagjai, egyes munkákra kezdették magokat adni hova tovább különösebb szorgalmatossággal: lett a' Társaságból, egy szüntelen való Vásár, 's minden Embertől, adó-vevő Kalmár. Tulajdon munkája gyümöltsei vagy produktumai t. i. kinek kinek, felül vóltak ugyan az ő maga szükségén, de egyfersmind nem vóltak elégségesek, az élet' fenn-tartására meg-kívántató minden szükségeinek pótolására. Eggyik Embernek tehát, tsak úgy lehe-

tett magán segíteni, ha önnön munkája felesleg való gyümöltseinek egy részéért, a' más ember' foglalatoságának felesleg való gyümöltseiből valamely részt kapott magának tserében. Könnyen meg-eshetett a' tseré; míg a' felesleg való idegen vagyonokra; egyforma volt a' költsönös szükség: de ha tsak egyik embernek talált szüksége lenni, a' másiknak felesleg való vagyonyára; amannak pedig ezére nem: már akkor ugyan meg-akadt a' szegény tserélni akaró Ember. Midőn p. o. a' Magyar Országgi tserép-edény készítőknék is búzára vagyon szükségek: örömezt él-vifzik akkor edénnyeiket olly vidékre, a' hol búzát tserélhetnek azokért: de ha otthon is bőviben vagynak a' búzának: már akkor más vásárt szeretnek indítani.

Mennél inkább kezdett el-ágazni a' szorgalmatoskodás; annál bajosabb kezdett lenni a' széltire való tserélgetés: mellyhez képest, előre néző okos embernek úgy kellett intézni a' maga dolgait, hogy legyen mindenkor készen nálla, az ő saját munkájának gyümöltsein kívül is ollyas valami, a' minn reménylhetette, hogy könnyen tserélheti Mástól azt, a' mire nékie szüksége lejend.

Hihető dolog, hogy minden Népeknél vett fel a' szokás, bizonyos közönsé-

ges eszközeit a' tserelésnek. A' marhánnaló tserelés módja nem éppen alkalmas: még is úgy látszik, hogy az Emberi Társaságoknak első Századjaiban igen éltek véle: mert olvassuk a' régi Könyvekből, hogy a' dolgoknak betse vagy árra, az azokért adott marhák' száma által határozódott meg. Kristus Urunk' születése előtt mintegy ezer esztendővel élt Görög Poëta *Homérus*, *Diomedes*nek és *Glaukus*nak fegyver-készületeikről szólván, amazéről azt mondja, hogy az, kilentz; ezé pedig száz ökörbe került.

*Abissiniá*bann a' só vevődött fel közönséges eszközeül a' tserelésnek; az *Indus* vize' mellyékeinn imitt amott a' tsigahéjj; *Amériká*bann néhol a' nádméz; (tzu-
kor) néhol a' ki-készített vagy készítettlen bőr; *Virgíniá*bann a' dohány; az újjabban fel-találtt lakó-földek között némellyekenn a' bé-sózott 's meg-szárasztott hal.

Hogy mind ezeknél, 's ezekhez hasonló más közönséges eszközeinél a' tserelésnek, hozzá-hasonlíthatatlanul alkalmasabb eszköz legyen az értz: erről bővebben fogunk szólani más alkalmas-sággal.

